

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1920 kl. 1/2 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om punschskatt.

Närvarande: herrar Röing, Antonsson, Wijk, K. A. Nilson*), Boman, Månsson i Hagaström, Jonsson i Hökhult, Bergman*), Björnsson, Kobb, Heyman*), Åhlmans Olof Olsson, Björkman, Uddenberg och Olsson i Rösta*).

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

I en den 27 februari 1920 dagtecknad, till bevillningsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 136, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning om punschskatt.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. För punsch, som utminuteras eller utskänkes, ävensom för arrak eller rom, som utminuteras, skall upptagas en särskild avgift, benämnd punschskatt, beräknad efter 60 öre för liter.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 7 saml. 31 häft. (Nr 39.)

2 mom. Punschskatten upptages vid försäljningen; dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtitt rättighet till utskänkning, punschskatten skall erläggas vid dennes inköp av punsch för rörelsen, såsom om utskänkning då ägde rum.

2 §.

För punschskatt ansvarar vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag.

3 §.

Rusdrycksförsäljningsbolag åligger

dels att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta punschskatt för den myckenhet skattepliktig punsch, arrak och rom, som från bolaget under nästföregående månad försålts,

dels ock att senast den tjugonde dagen i varje månad till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om berörda insättning — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande omfattningen av den utav bolaget under nästföregående månad verkställda försäljning av skattepliktig punsch, arrak och rom.

4 §.

Kontrollstyrelsen, som äger meddela närmare föreskrifter och anvisningar rörande sättet för punschskattens uppbärande och redovisande, åligger att före utgången av varje månad till statskontoret avlämna uppgift å den under nästföregående månad influtna punschskatten.

5 §.

1 mom. Den, som mot bättre vetande i uppgift, varom i 3 § förmäles, upptager mindre myckenhet, än som försålts, straffes med böter från och med ettusen till och med tiotusen kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig att erlägga den i 3 § stadgade avgift för den myckenhet, som icke blivit redovisad.

2 mom. Underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 3 § sägs, böte tio kronor för varje dag, uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpliga viten tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där sådan inbetalning eller insättning ej skett före utgången

av månaden näst efter den, under vilken den myckenhet, för vilken punschskatten utgått, blivit försäld, må skatt utmätas till ett belopp, motsvarande 60 öre för varje liter av den skattepliktiga myckenhet, som kontrollstyrelsen på grund av verkställd undersökning fastställer hava försålts.

6 §.

Förseelse mot föreskrifterna i denna förordning åtalas vid allmän domstol.

Böter och viten, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning, varigenom förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom upphäves, träder i kraft den 1 januari 1921; dock att punschskatt icke skall utgå för punsch, arrak eller rom, som efter förordningens ikraftträdande försäljes i kärl, vilket före sistnämnda tidpunkt behörigen stämpelbelagts.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har chefen för finansdepartementet till en början meddelat, att kontrollstyrelsen i underdånig skrivelse den 31 december 1919 gjort framställning om upphävande av förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom. Härvid hade kontrollstyrelsen framhållit, att vid den tidpunkt, då punschstämpelförordningen tillkommit (år 1903), möjlighet icke fanns att uttaga en direkt förbrukningsavgift å brännvin annat än genom stämpel, enär de olika slag av detaljhandlare, som då funnos (bolag, spirituosahandlare samt innehavare av överlätna utskänkningsrättigheter och av Kungl. Maj:ts befallningshavande direkt meddelade rättigheter) ägde inköpa punsch från vem de ville. Sättet för punschskattens uppbärande anslöte sig sålunda till förhållandena på brännvinslagstiftningens område under en gången tid. Numera där emot vore det möjligt att, utan användande av stämpelbeläggningsförfarandet, beskatta punschen. I sådant hänseende hade kontrollstyrelsen påpekat, att punsch liksom andra rusdrycker, om de vore avsedda att tillhandahållas inom landet, enligt den nya rusdrycksförsäljningsförordningen passerade genom rusdrycksförsäljningsbolagen, vare sig de försålles utminuteringsvis eller utskänkningsvis.

Kontroll-
styrelsen.

Vidare hade kontrollstyrelsen på följande sätt angivit de med det nu gällande stämpelbeläggningsförfarandet förbundna olägenheterna:

»Däriigenom att stämpelbeläggningsförfarandet nödvändiggör användande av slutna kärl av i förordningen angiven rymd (minsta rymd en sjättedels liter), försvåras ett rationellt ordnande av utskänkingsrörelsen. Enär otvivelaktigt många, som förtära punsch, icke skulle önska förtära mer än ett glas, men på grund av bestämmelserna äro tvungna att inköpa större myckenhet (minst $\frac{1}{6}$ liter, som motsvarar något mer än tre femcentiliter glas), föranleder stadgandet om försäljning i slutna kärl en ökad punschkonsumtion. Försäljningen i slutna kärl är också förenad med den olägenheten, att medtagande av punsch från utskänkingsställena underlättas. I fråga om utskänkning av andra slag av spritdrycker har, till förekommande av dryckernas bortförande, det ansetts lämpligt att bestämma, att aningen flaskorna icke få kvarlämnas på gästernas bord eller att utskänkningen äger rum från karaffer.

Ur ovanberörda synpunkter är det önskvärt, att punschstämpelbeläggningen avskaffas.

Stämpelbeläggningsförfarandet lämnar icke någon ovillkorlig säkerhet för att skatten uttages å all punsch, som försäljes. Någon egentlig kontroll beträffande stämpelbeläggningen finnes icke, utan synes det vara förutsatt, att allmänheten skall tillse, att punschen är stämpelbelagd. Där allmänheten icke ser upp eller är okunnig om föreskrifterna i fråga om punschstämpel, kan en försäljare utan risk tillhandahålla punsch, som icke är stämpelbelagd.

Stämpelbeläggningsförfarandet är slutligen obekvämt och kostsamt. Enligt förordningen skall generalpoststyrelsen å postanstalterna tillhandahålla allmänheten stämplrar av olika valörer. Försäljaren skall därefter anbringa stämplarna å kärlen och täcka stämplarna med på visst sätt beskaffade kapsyler. Besväret med tryckande och tillhandahållande av stämplrar och deras anbringande förorsakar kostnader, som helt och hållet bortföle, därest avgiften för punsch, arrak och rom upptages vid det tillfälle, då bolagen tillhandahölle dessa drycker utminuteringsvis eller utskänkingsvis eller försälde dem till innehavare av utskänkingsrättigheter.

Det synes därför att starka skäl föreligga för, att det nuvarande stämpelbeläggningsförfarandet avskaffas.»

Därefter hade kontrollstyrelsen angående behovet av ifrågavarande skatts uttagande anfört följande:

»Innan emellertid frågan om en revision av bestämmelserna upptages till prövning, bör först avgöras, om denna skatt längre är behövlig. Skatten har vid normal försäljning givit något mer än 2,000,000 kronor, en summa, som i jämförelse med vad den övriga rusdrycksbeskattningen inbringar icke kan anses vara betydande. På grund av rusdrycksförsäljningsbolagens vidgade verksamhet såväl i fråga om spritdrycks- som särskilt beträffande vinförsäljningen kan det med säkerhet antagas, att rusdrycksförsäljningsmedlen komma att tillföra statsverket långt större belopp än hittills varit fallet. Härtill kommer, att genom bestämmelserna i förordningen om statsverkets fond av rusdrycksmedel den del av dessa medel, som må disponeras för statsregleringsändamål, väsentligen nedbragts däriigenom, att för åren 1917—1919 medeltalet av rusdrycksmedlen väsentligen understigit det ur-

sprungligen fastställda begränsningsbeloppet 41,900,000 kronor. Enligt vad som inhämtas av det utdrag av protokollet över finansärenden för den 9 januari 1919, som finnes fogat till propositionen nr 1 (inkomsterna sid. 22), har finansministern beräknat, att av rusdrycksmedlen under år 1920 icke mer än ungefär 17,000,000 kronor skola vara tillgängliga för statsregleringsändamål. Detta belopp kommer fullständigt att täckas enbart av rusdrycksförsäljningsmedlen, som år 1920 komma att tillföra statsverket av bolagens nettovinster för år 1919 ett belopp av minst 27,000,000 kronor.

Då under de närmaste åren såväl brännvinstillverkningsskatten som maltskatten komma att inflyta betydligt rikligare än under kristiden, torde stora avsättningar årligen komma att äga rum till rusdrycksmedelsfonden. Med hänsyn härtill anser sig kontrollstyrelsen i första hand böra förorda, att punschstämpelförordningen upphäves. Skulle emellertid Kungl. Maj:t anse skäl föreligga för bibehållande av skatten å punsch, arrak och rom, torde bestämmelserna om skattens upptagande och redovisande kunna väsentligt förenklas och det nuvarande stämpelbeläggningsförfarandet upphävas.»

Kontrollrådet hade enhälligt tillstyrkt en framställning om ifrågasvarande stämpelavgifts avskaffande, en ledamot dock under förutsättning, att ersättning för den inkomst, som statsverket i händelse av bifall till framställningen skulle mista, kunde genom höjning av priset å punsch eller på annat liknande sätt beredas statsverket.

Over kontrollstyrelsens framställning hade statskontoret och generalpoststyrelsen avgivit infortrade yttranden. Statskontoret hade förklarar sig instämma i kontrollstyrelsens hemställen och generalpoststyrelsen, som bland annat påpekat, att punschstämplarnas borttagande komme att i viss mån medföra minskning i postverkets bestyr med stämpelars tillhandahållande, varom det dock icke syntes vara möjligt att framlägga några exakta siffror, hade mot kontrollstyrelsens framställning intet att erinra.

Efter att hava lämnat en redogörelse, som utskottet ovan i huvudsak återgivit, har chefen för finansdepartementet till en början förklarar sig anse, att de olägenheter, som vore förenade med det nuvarande systemet för beskattning av punsch, arrak och rom, utgjorde talande skäl för en reform å ifrågasvarande område. Emellertid kunde departementschefen icke tillstyrka kontrollstyrelsens förslag att utan vidare borttaga punschskatten.

*Departements-
chefen.*

Sin ställning till frågan har departementschefen utvecklats i huvudsak sålunda: Den reform, som påkallades av det nuvarande systemets brister, borde, på sätt kontrollstyrelsen alternativt föreslagit, gå ut på stämpelbeläggningsförfarandets avskaffande och skattens uttagande på annan väg. I sistnämnda avseende har departementschefen efter samråd

med kontrollstyrelsen och under dess medverkan låtit upprätta ett förslag till förordning om punschskatt, enligt vilket punschskatten — beräknad, liksom den nuvarande stämpelavgiften, efter 60 öre för liter — skulle upptagas vid utminuterung och utskänkning av punsch samt utminuterung av arrak och rom. Förslaget hade utformats i nära anslutning till förordningen den 16 maj 1919 om spritdrycksaccis. Den föreslagna nya förordningen borde träda i kraft den 1 januari 1921. För punsch, arrak och rom, som efter denna dag försålles i kärl, som före samma tidpunkt behörigen stämpelbelagts, borde givetvis punschskatt ej upptagas.

Utskottet.

Vår rusdryckslagstiftning kännetecknas, som bekant, bland annat därav, att rätt till detaljhandel i huvudsak endast tillkommer rusdrycksförsäljningsbolagen, vilkas vinst utöver 5 procent utdelning å aktiekapitalet tillfaller statsverket och vilka stå under överinseende av kontrollstyrelsen, som meddelar föreskrifter i avseende å, bland annat, inköp av och försäljningspris för rusdrycker. Genom kontrollstyrelsen har staten sålunda i sin hand att reglera statsverkets inkomster av rusdrycksförsäljningen. Att en särskild stämpelbeskattning av vissa slag av rusdrycker icke låter sig rätt väl inpassas i ett sådant system, torde vara uppenbart. Om önskvärdheten att få ifrågavarande stämpelbeskattning upphävd är utskottet sålunda ense med chefen för finansdepartementet. Vidare har utskottet, i likhet med departementschefen, ansett angeläget att träffa en anordning, varigenom den inkomst, som punschstämpeln under normala tider tillfört staten, även framgent kommer att inflyta till om möjligt oförminskat belopp. Den beskattningsform, som med propositionen föreslås, har utskottet emellertid icke ansett sig kunna förorda. Den föreslagna punschskatten, om än tekniskt att föredraga framför punschstämpeln, stämmer nämligen icke heller väl överens med gällande, nyss i korthet karakteriserade system för uttagande av statens vinst av rusdrycksförsäljningen. Utskottet har i stället tänkt sig, att tullen å arrak, såsom den viktigaste beståndsdelen vid punschstillverkningen, skulle lämpligen kunna anlitas såsom skatte-källa i stället för den av Kungl. Maj:t nu föreslagna. Därvid torde jämväl tullen å rom, som även kan användas vid punschstillverkning, böra undergå en motsvarande höjning. Genom en sådan lösning av frågan undgår man även de omständliga anordningar för redovisning och kontroll, vilka ingå i Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid är härmed givetvis förenat, att inkomsten av den särskilda punschbeskattningen icke kommer att tillgodoföras rusdrycksmedelsfonden. Bevillningsutskottet, som ansett detta förhållande vara stridande mot de grund-

satser, som av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställts i syfte att frigöra det allmänna från intresset av rusdryckshanteringen, har emellertid tänkt sig, att någon anordning borde kunna träffas, genom vilken den vid bifall till utskottets förslag uppkommande merinkomsten av tull å arrak och rom skulle kunna tillföras nämnda fond. Utskottet anser sig kunna förvänta, att Kungl. Maj:t till nästkommande riksdag inkommer med förslag i sådant syfte.

Gällande tullsats för arrak och rom innefattas i tulltaxans rubriker 183 och 184, vilka med övrrubrik och anmärkningar äro av följande lydelse:

Drycker.

	Kvantitet för tullbe- räkningen	Tullsats Kr. öre
Brännvin och sprit, alla slag, härunder även inbegripna arrak, rom och konjak:		
183.	på fat, större eller mindre { 1 liter av 50procents alkoholhalt vid +15°C.	1: —
184.	på andra kärl { 1 liter, utan avseende å alkohol- halten.	1: 85

Anm. 1. Vid förtullning av brännvin och sprit i kärl, innehållande mindre än 250 liter, enligt de här ovan för tullberäkning bestämda grunder, skall tullavgiften förhöjas, om varan är beredd av ris (arrak) eller av socker (rom), med 75 öre per liter, men eljest med 15 öre per liter.

Anm. 2. Brännvin och sprit av annan alkoholhalt än den här ovan angivna reduceras till normalstyrka, eller 50 procent, på sätt därom är särskilt föreskrivet.

Anm. 3. Spritlösningar, icke drickbara, i vilka alkoholhalten på grund av förefintligheten av lösta ämnen ej kan direkt bestämmas, ävensom sprit i fast form hänföres till spritfernissa.

Anm. 4. Fabriks- eller yrkesidkare, som styrker sig innehava vederbörligt tillstånd att för tekniskt ändamål använda skattefri finkelolja, äger att för enahanda ändamål införa finkelolja, hållande minst 75 volymprocent i koncentrerad klorkalciumlösning olöslig olja, mot en tull av 75 öre per kg. utan avseende å alkoholhalten, med villkor, att han underkastar sig de särskilda kontrollföreskrifter angående varans användning, som meddelas av Konungen. Annan finkelolja förtullas såsom brännvin och sprit.

Enligt upplysning, som från sakkunnigt håll lämnats utskottet, åtgår till varje liter punsch i genomsnitt en tredjedels liter 59-procentig arrak. Då, på sätt ovan återgivna utdrag ur tulltaxan utvisar, den nu-

varande tullsatsen för arrak och rom på fat — de enda kärl, i vilka import av dessa varor, enligt vad som meddelats, numera förekommer — utgör 1 krona per liter av 50 procents alkoholhalt, så motsvarar den nuvarande punschstämpeln en höjning av nämnda tullsats till ungefär 2 kronor 50 öre per liter 50-procentig vara. Till samma belopp torde även tullsatsen för arrak och rom på andra kärl lämpligen böra höjas.

Sedan utskottet för någon tid sedan beslutat att för riksdagen framlägga förslag av nyssberörda innehåll, begärde utskottet i grundlagsenlig ordning, att generaltullstyrelsen skulle anbefallas dels avgiva förslag till de ändringar i tulltaxan, som påkallades av en sådan höjning av ifrågavarande tullsatser, dels ock meddela vad som till äventyrs kunde från generaltullstyrelsens sida vara att ur tullteknisk synpunkt anföra i ämnet.

Med anledning härav har utskottet numera mottagit från generaltullstyrelsen ett den 10 maj 1920 dagtecknat utlåtande, däri styrelsen, efter att hava hört packhusinspektionen i Stockholm, vars yttrande jämväl till utskottet överlämnats, anfört bland annat följande:

»För närvarande gäller beträffande arrak och rom likasom övriga till rubrikerna 183 och 184 hänförliga drycker, dels att tullen skall, då varorna inkomma på fat, utgå å 1 liter av 50 procent alkoholhalt vid + 15° C och, då de inkomma på andra kärl, å 1 liter utan avseende å alkoholhalten, dels att de vid införsel i kärl, understigande 250 liter, äro underkastade tilläggstull. Styrelsen förutsätter, att så må bli förhållandet även med nu ifrågasatta tullförhöjning. Då emellertid i den tilläggstull, som för närvarande under nämnda förutsättning utgår för arrak och rom, eller 75 öre per liter, punschskatten beräknas ingå med 60 öre och i förenämnda kungl. proposition föreslagna punschskatt är upptagen efter samma grunder, återstår såsom tilläggstull för sistnämnda drycker 15 öre per liter eller samma tilläggstull, som nu utgår för övriga till förenämnda rubriker hänförliga varor.»

Under sådan förutsättning har styrelsen, med hänsyn till nu ifrågasatta tullförhöjning för arrak och rom, avgivit förslag till ändring i tulltaxan beträffande brännvin och sprit, dels rörande själva rubrikerna 183 och 184, dels rörande till desamma hörande anmärkning 1.

Slutligen har generaltullstyrelsen meddelat, att styrelsen icke haft ur tullteknisk synpunkt något att i ämnet anföra.

Bevillningsutskottet har icke funnit anledning till erinran mot de sålunda av generaltullstyrelsen avfattade ändringarna i tulltaxan, vilka utskottet upptager såsom sitt förslag. Under åberopande av vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, nr 136, med förslag till förordning om punschskatt, icke kunnat av riksdagen godkännas, besluta, att rubrikerna 183 och 184 i tulltaxan samt till desamma hörande anmärkning 1 skola från och med den 1 januari 1921 erhålla följande ändrade lydelse:

		Kvantitet för tullbe- räkningen	Tullsats Kr. öre
Brännvin och sprit, alla slag, här- under även inbegripna arrak, rom och konjak:			
183.	arrak och rom		
	a. på fat, större eller mindre	{	2: 50
		}	
		{	2: 50
	b. på andra kärl	}	
184.	andra slag:		
	a. på fat, större eller mindre	{	1: —
		}	
	b. på andra kärl	{	1: 85
		}	

Anm. 1. Vid förtullning av brännvin och sprit i kärl, innehållande mindre än 250 liter, enligt de här ovan för tullberäkning bestämda grunder skall tullavgiften förhöjas med 15 öre per liter.

Stockholm den 18 maj 1920.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservation:

av herrar *Antonsson, Wijk, Boman, Kobb* och *Heyman*, vilka yrkat att utskottets motivering på sid. 6—7: »Emellertid är härmed — — — i sådant syfte.» måtte få följande ändrade lydelse:

»Härmed är givetvis förenat att inkomsten av den särskilda punschbeskattningen icke kommer att tillföras rusdrycksmedelsfonden. Med hänsyn till den jämförelsevis obetydliga avkastning punschstämpeln hittills lämnat synas emellertid några betänkligheter mot utskottets förslag ej på denna grund behöva resas.»
